

Силабус дисципліни «Гігієна»

1. Загальна інформація	
Назва факультету	Медичний факультет
Освітня програма (галузь, спеціальність, рівень вищої освіти, форма навчання)	22 Охорона здоров'я, 222 Медицина, другий (магістерський) рівень вищої освіти, денна форма
Навчальний рік	2023-2024
Назва дисципліни, код (електронна адреса на сайті ЛНМУ імені Данила Галицького)	Модуль 1. Гігієна, ВБ 3.2. Хірургія, ВБ 3.2.5. Гігієна, організація охорони здоров'я, у т.ч. роботи хірургічної служби https://new.meduniv.lviv.ua/kafedry/kafedra-zagalnoyi-gigiyeny-z-ekologiyeyu/
Кафедра (назва, адреса, телефон, e-mail)	Загальної гігієни з екологією, м. Львів, вул. Зелена, 12 тел. +38(032)2762837, e-mail: kaf_genhygiene@meduniv.lviv.ua
Керівник кафедри (контактний e-mail)	Професор, д. мед. н. Федоренко В.І. e-mail: kaf_genhygiene@meduniv.lviv.ua
Рік навчання (рік, на якому реалізується вивчення дисципліни)	Шостий рік навчання
Семестр (семестр, у якому реалізується вивчення дисципліни)	XI-XII
Тип дисципліни/модулю (обов'язкова/вибіркова)	Вибіркова
Викладачі (імена, прізвища, наукові ступені і звання викладачів, які викладають дисципліну, контактний e-mail)	Касіян Ольга Петрівна, к.мед.н., доцент, olhakasiyan@gmail.com Зелена Маріанна Ігорівна, к.мед.н., асист., marianna_zavada@ukr.net Ковалів Марія Омелянівна, к.мед.н., асист., mariakovaliv2015@gmail.com Матисік Світлана Ігорівна, асистент, lana77matysik@gmail.com Юрченко Світлана Теодорівна, к.мед.н., асист., zubsvitlana@gmail.com
Erasmus так/ні (доступність дисципліни для студентів у рамках програми Erasmus+)	ні
Особа, відповідальна за силабус (особа, якій слід надавати коментарі стосовно силабуса, контактний e-mail)	Зелена Маріанна Ігорівна, к.мед.н., асист., marianna_zavada@ukr.net
Кількість кредитів ECTS	2,5
Кількість годин (лекції/практичні заняття/самостійна а робота студентів)	Усього – 75 год лекції / практичні заняття / самостійна робота студентів: – / 36 год / 39 год
Мова навчання	українська
Інформація про консультації	Система MISA, веб-сайт кафедри, інформаційні стенди кафедри
Адреса, телефон та регламент роботи клінічної бази, бюро (у разі потреби)	–

2. Коротка анотація до курсу

Дисципліна «Гігієна» спрямована на формування у студентів 6 курсу медичного факультету знань щодо оцінки впливу факторів навколишнього середовища на організм, вміння надавати під час практичної діяльності профілактичних рекомендацій щодо збереження і зміцнення здоров'я людини.

“Гігієна” як дисципліна:

- ґрунтується на вивченні студентами гігієни та екології (2-й рік навчання) й інтегрована з відповідною робочою програмою;

- необхідна лікарям лікувальних профілів під час виконання їх професійної діяльності для формування здорового способу життя, профілактики та діагностики захворювань на підставі вивчення впливу факторів навколишнього середовища на організм людини і її здоров'я як джерел етіологічних факторів ризику виникнення і розповсюдження захворювань.

3. Мета і цілі курсу

1. Метою вивчення дисципліни “Гігієна” є формування у майбутніх фахівців знань, умінь та компетенцій для забезпечення профілактичного спрямування у практичній діяльності лікаря щодо запобігання виникнення захворювань серед населення, впливу різних чинників навколишнього та виробничого середовища на здоров'я людини, її працездатність, тривалість життя.

2. Цілі нормативної дисципліни “Гігієна”: після проходження курсу студент повинен вміти аналізувати стан навколишнього середовища, оцінювати вплив його факторів на здоров'я різних груп населення, обґрунтовувати гігієнічні заходи з профілактики захворювань.

3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми другого рівня вищої освіти з підготовки магістрів зі спеціальності 222 «Медицина», галузі знань 22 «Охорона здоров'я» дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

- **інтегральна компетентність:** здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії;

- загальні компетентності (ЗК):

- ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК-2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК-3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК-4. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
- ЗК-5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК-6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК-7. Здатність працювати в команді.
- ЗК-8. Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК-9. Здатність спілкуватись іноземною мовою.
- ЗК-10. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.
- ЗК-11. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК-12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- ЗК-13. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.
- ЗК-14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного, демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

▪ ЗК-15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

- спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК):

- ФК-2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних

досліджень та оцінки їх результатів.

- ФК-4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань.
- ФК-5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань.
- ФК-11. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.
- ФК-13. Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів.
- ФК-14. Здатність до планування і проведення профілактичних та протиепідемічних заходів щодо інфекційних хвороб.
- ФК-17. Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.
- ФК-21. Зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.
- ФК-24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.
- ФК-25. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

Програмні результати навчання:

ПРН-1. Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН-2. Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук на рівні, достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.

ПРН-3. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем.

ПРН-7. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та додаткові) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4) для пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики (за списком 2).

ПРН-10. Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі попереднього та/чи заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартами.

ПРН-19. Планувати та втілювати систему протиепідемічних та профілактичних заходів щодо виникнення та розповсюдження захворювань серед населення.

ПРН-21. Знаходити необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерел, аналізувати, оцінювати та адекватно застосовувати цю інформацію.

ПРН-23. Оцінювати вплив довкілля на стан здоров'я людини для оцінки захворюваності населення.

ПРН-25. Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців.

ПРН-27. Вільно спілкуватися державною та англійською мовою як усно, так і письмово для обговорення професійної діяльності, досліджень та проектів.

4. Пререквізити курсу

Навчальна дисципліна базується на вивченні студентами філософії; гігієни з екологією; анатомії людини; фізіології; біологічної хімії; біоетики; мікробіології, вірусології та імунології; медичної та біологічної фізики; медичної біології, паразитології та генетики; соціальної медицини, громадського здоров'я; епідеміології, біобезпеки та принципів доказової

медицини; радіаційної медицини; військової гігієни; внутрішньої медицини; професійних хвороб; інфекційних хвороб, у тому числі дитячих; педіатрії.

Для успішного навчання та опанування компетентностями з дисципліни «Гігієна» студенту необхідно знати:

- законодавство України щодо забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя населення; методи гігієнічних досліджень; показники індивідуального та популяційного здоров'я; види та методи профілактики; загальні закономірності зв'язку здоров'я з факторами середовища життєдіяльності, принципи формування груп ризику, види ризику; перелік факторів навколишнього середовища (е-фактори) згідно Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я (МКФ);

- гігієнічне значення води та ґрунту, їх роль у виникненні ендемічних та поширених інфекційних захворювань та гельмінтозів серед населення; методи покращення якості води; джерела забруднення води, ґрунту, атмосферного повітря;

- гігієнічні вимоги до закладів охорони здоров'я, санітарно-протиепідемічного режиму в закладах охорони здоров'я, профілактики інфекційних хвороб, пов'язаних з наданням медичної допомоги;

- біологічну дію іонізуючого випромінювання (ІВ), якісні та кількісні характеристики радіонуклідів; джерела ІВ; основні види променевих уражень; категорії осіб, що опромінюються; гігієнічне регламентування радіаційного впливу на людину, основи протирадіаційного захисту персоналу та пацієнтів у закладах охорони здоров'я;

- значення раціонального харчування для збереження здоров'я людини; фізіологічні потреби в енергії та харчових речовинах різних груп населення України; значення харчових нутрієнтів у лікувальному харчуванні; методи оцінки харчового статусу організму; профілактичні заходи щодо запобігання виникненню аліментарних захворювань, зокрема харчових отруєнь;

- основи санітарного законодавства у галузі гігієни праці; гігієнічну класифікацію праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу; заходи профілактики професійних захворювань, отруєнь і нещасних випадків на виробництві; мету попереднього та періодичних медичних оглядів працівників певних категорій; механізм впливу шкідливих та небезпечних факторів виробничого середовища (фізичних, хімічних, біологічних, психологічних, соціальних) та умов праці на здоров'я робітників;

- гігієнічні вимоги до аварійно-рятувальних формувань і населення під час надзвичайних ситуацій (НС); принципи організації медичного забезпечення, розміщення, водопостачання, харчування, умов праці ліквідаторів наслідків катастроф та інших НС;

- закономірності росту та розвитку дітей різного віку, методи дослідження та оцінки показників фізичного розвитку; групи здоров'я дітей; критерії готовності дітей до навчання у школі; гігієнічні вимоги до дитячих дошкільних установ і шкіл, режиму дня, навчально-виховного процесу, розкладу та організації уроків; гігієнічну оцінку шкільних меблів.

5. Програмні результати навчання

Список результатів навчання

Код результату навчання	Зміст результату навчання	Посилання на код матриці компетентностей
Загальні компетентності (ЗК)		
ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу		
<i>Знання (Зн-1)</i>	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	ПРН-1,2,3, 7,10,19,21, 23,25,27
<i>Уміння (Ум-1)</i>	Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур	

<i>Комунікація (К-1)</i>	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	
<i>Автономія та відповідальність (АВ-1)</i>	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів	
ЗК-2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями		
<i>Зн-1</i>	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	ПРН-1,2,3, 7,10,19,21, 23,25,27
<i>Ум-3</i>	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	
<i>К-2</i>	Використання іноземних мов у професійній діяльності	
<i>АВ-3</i>	Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії	
ЗК-3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях		
<i>Зн-1</i>	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	ПРН-1,2,3, 7,10,19,21, 23,25,27
<i>Ум-2</i>	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах	
<i>К-1</i>	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	
<i>АВ-1</i>	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів	
ЗК-4. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності		
<i>Зн-2</i>	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	ПРН-1,2,3, 7,10,19,21, 23,25,27
<i>Ум-2</i>	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах	
<i>К-2</i>	Використання іноземних мов у професійній діяльності	
<i>АВ-2</i>	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів	
ЗК-5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації		
<i>Зн</i>	-	ПРН-1,7,10, 19,21,23, 25,27
<i>Ум-3</i>	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	
<i>К</i>	-	
<i>АВ-2</i>	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів	
ЗК-6. Здатність приймати обґрунтовані рішення		
<i>Зн-1</i>	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	ПРН-1,7,10, 19,21,23, 25,27
<i>Ум-3</i>	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	
<i>К-1</i>	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	
<i>АВ-1</i>	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів	
ЗК-7. Здатність працювати в команді		
<i>Зн-2</i>	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	ПРН-19,25,27
<i>Ум-3</i>	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	
<i>К-1</i>	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	
<i>АВ-2</i>	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання	

	результатів діяльності команд та колективів	
--	---	--

ЗК-8. Здатність до міжособистісної взаємодії		
<i>Зн-1</i>	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	ПРН-19, 25,27
<i>Ум-3</i>	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	
<i>К-1</i>	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	
<i>АВ-2</i>	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів	
ЗК-9. Здатність спілкуватись іноземною мовою		
<i>Зн</i>	-	ПРН-1,2,3, 7,10,19,21, 23,25,27
<i>Ум</i>	-	
<i>К-2</i>	Використання іноземних мов у професійній діяльності	
<i>АВ</i>	-	
ЗК-10. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології		
<i>Зн-2</i>	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	ПРН-1,2,3, 7,10,19,21, 23,25,27
<i>Ум-3</i>	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	
<i>К-2</i>	Використання іноземних мов у професійній діяльності	
<i>АВ-3</i>	Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії	
ЗК-11. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел		
<i>Зн-2</i>	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	ПРН-1,2,3, 7,10,19,21, 23,25,27
<i>Ум-2</i>	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах	
<i>К-2</i>	Використання іноземних мов у професійній діяльності	
<i>АВ-2</i>	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів	
ЗК-12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків		
<i>Зн-2</i>	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	ПРН-1,7,10, 19,21,23,25
<i>Ум-3</i>	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	
<i>К</i>	-	
<i>АВ-3</i>	Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії	
ЗК-13. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем		
<i>Зн-2</i>	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	ПРН-19,25
<i>Ум-1</i>	Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур	
<i>К-1</i>	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	
<i>АВ-1</i>	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів	
ЗК-14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного, демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні		
<i>Зн-1</i>	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	ПРН-1,25,27
<i>Ум-2</i>	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах	
<i>К-1</i>	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	
<i>АВ-3</i>	Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії	

ЗК-15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя		
<i>Зн-2</i>	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	ПРН-1,2,3, 19,25
<i>Ум-3</i>	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	
<i>К</i>	-	
<i>АВ-3</i>	Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії	
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)		
ФК-2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів		
<i>Зн-2</i>	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	ПРН-1,3,7, 19,23
<i>Ум-3</i>	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	
<i>К</i>	-	
<i>АВ-1</i>	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів	
ФК-4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань		
<i>Зн-2</i>	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	ПРН-1,10,19
<i>Ум-2</i>	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах	
<i>К-1</i>	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються	
<i>АВ-1</i>	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів	
ФК-5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань		
<i>Зн-2</i>	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	ПРН-1,10,19
<i>Ум-1</i>	Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур	
<i>К-1</i>	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються	
<i>АВ-1</i>	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів	
ФК-11. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності		
<i>Зн-2</i>	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	ПРН-1,3, 19,23
<i>Ум-3</i>	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	
<i>К-1</i>	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються	
<i>АВ-2</i>	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів	
ФК-13. Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів		
<i>Зн-2</i>	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	ПРН-1,3, 19,23
<i>Ум-2</i>	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах	
<i>К-1</i>	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються	
<i>АВ-2</i>	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів	

ФК-14. Здатність до планування і проведення профілактичних та протиепідемічних заходів щодо інфекційних хвороб		
<i>Зн-2</i>	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	ПРН-1,3 19,23
<i>Ум-3</i>	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	
<i>К-1</i>	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються	
<i>АВ-2</i>	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів	
ФК-17. Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції		
<i>Зн-2</i>	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	ПРН-1,3, 19,23
<i>Ум-3</i>	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	
<i>К-1</i>	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються	
<i>АВ-1</i>	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів	
ФК-21. Зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються		
<i>Зн-2</i>	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	ПРН-1,19,25
<i>Ум-3</i>	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	
<i>К-2</i>	Використання іноземних мов у професійній діяльності	
<i>АВ-2</i>	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів	
ФК-24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами		
<i>Зн-1</i>	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	ПРН-1,10,25
<i>Ум-2</i>	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах	
<i>К-1</i>	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються	
<i>АВ-1</i>	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів	
ФК-25. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів		
<i>Зн-2</i>	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	ПРН-1,2,3, 7,10,19, 21,23,25
<i>Ум-2</i>	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах	
<i>К-2</i>	Використання іноземних мов у професійній діяльності	
<i>АВ-3</i>	Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії	
6. Формат і обсяг курсу		
Формат курсу (очний або заочний)	очний	
Вид занять	Кількість годин	Кількість груп
Лекції (Л)	-	
Практичні (П)	36	
Семінари (С)	-	
Самостійні (СРС)	39	

7. Тематика та зміст курсу

Код виду занять	Тема	Зміст навчання	Код результату навчання	Викладач
П-1	<p>Законодавство у галузі гігієни та санітарії.</p> <p>Методологічні, методичні основи вивчення впливу чинників довкілля на здоров'я населення.</p> <p>Методологія оцінки ризику впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення при проведенні епідеміологічних досліджень</p>	<p>Санітарне законодавство України в галузі забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення. Застосування знань гігієни у практичній діяльності лікарів різного фахового спрямування.</p> <p>Специфічні методи гігієнічних досліджень. Методи вивчення стану навколишнього середовища. Методи вивчення впливу навколишнього середовища на організм і здоров'я. Загальна схема впливу навколишнього середовища на організм людини. Загальна схема епідеміологічного дослідження з виявлення й оцінки зв'язку чинників довкілля зі здоров'ям населення. Сучасне уявлення про здоров'я та соціальне благополуччя. Поняття про індивідуальне, громадське та популяційне здоров'я, його основні критерії та статистичні показники.</p> <p>Здоров'я населення як інтегральний критерій оцінки стану навколишнього середовища. Взаємозв'язок між станом довкілля та здоров'ям населення. Роль чинників довкілля як етіологічних факторів ризику розвитку інфекційної та неінфекційної захворюваності серед населення. Еколого-залежні захворювання неспецифічного характеру, як наслідок зміненого навколишнього середовища, та еколого-зумовлені захворювання специфічного характеру, екологічні фактори, що їх зумовлюють (ендемичні захворювання, техногенні моногіпермікроелементози тощо), їх профілактика. Сучасний стан екологічної безпеки України.</p> <p>Перелік факторів навколишнього середовища (е-фактори) Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я (МКФ), як компонент контекстуальних чинників; негативна і позитивна шкала, що позначає ступінь вираженості фактора довкілля.</p> <p>Профілактика, її види. Об'єкт, предмет, напрямок діяльності і мета гігієнічної донозологічної діагностики. Основні стратегії профілактики в Україні та у світі.</p> <p>Методологія оцінки ризику. Основні етапи оцінки ризику: ідентифікація шкідливих факторів, оцінка експозиції, встановлення залежності “доза-відповідь” для канцерогенів і неканцерогенів, характеристика ризику, керування ризиком. Методи оцінки експозиції, біомаркери експозиції, ефекту, схильності. Референтна доза та референтна концентрація. Поняття про абсолютний, відносний, атрибутивний, популяційний ризик, їх основні характеристики, методи розрахунку. Дослідження за схемою “випадок-контроль”. Прогнозування змін рівня здоров'я населення за станом забруднення атмосферного повітря, води, ґрунту.</p>	<p><i>Загальні</i> <i>Зн 1,2</i> <i>Ум 1-3</i> <i>К 1,2</i> <i>АВ 1-3</i></p> <p><i>Фахові</i> <i>Зн 1,2</i> <i>Ум 1-3</i> <i>К 1,2</i> <i>АВ 1-3</i></p>	доц. Касіян О.П., ас. Зелена М.І., ас. Ковалів М.О., ас. Матисік С.І., ас. Юрченко С.Т.
СРС-1	Гігієнічне нормування чинників	Структура основних нормативів якості навколишнього і виробничого середовища. Головні гігієнічні нормативи: ГДК (гранично	<p><i>Загальні</i> <i>Зн 1,2</i> <i>Ум 1-3</i></p>	доц. Касіян О.П., ас. Зелена М.І., ас. Ковалів М.О.,

	<p>навколишнього та виробничого середовища як головна ланка в системі профілактичних заходів</p>	<p>допустимі концентрації) хімічних речовин, у т.ч. лікарських препаратів, радіоактивних речовин в об'єктах довкілля, ГДК та МДР (максимально допустимі рівні) хімічних речовин у виробничому середовищі та харчових продуктах, ГДК шкідливих мікроорганізмів в об'єктах довкіллі і харчових продуктах. Гранично допустимі рівні шкідливих фізичних чинників. ДДД (допустима добова доза), ДКМ (допустима кількість міграції) в середовище з полімерних та інших матеріалів.</p> <p>Принципи гігієнічного нормування хімічних речовин мікробного забруднення об'єктів довкілля. Концепція пороговості і центральний принцип нормування. Принцип пороговості. Концепція безпороговості прийнятного прийнятного ризику. Експрес-експериментальний метод обґрунтування ГДК (ОБРД - орієнтовно-допустимих рівнів дії). Аварійні ГДК для ліквідаторів надзвичайних ситуацій та населення. Максимально допустимі концентрації (різно-часові) – МДК_р. Обґрунтування гігієнічних нормативів шкідливих хімічних речовин у різних середовищах на основі системного підходу.</p> <p>Комбінована, комплексна, поєднана дія чинників довкілля на організм людини. Типи комбінованої дії речовин (за класифікацією ВООЗ). Методи оцінки комбінованої дії. Формула сумарної токсичності.</p>	<p><i>К 1,2</i> <i>АВ 1-3</i></p> <p><i>Фахові</i> <i>Зн 1,2</i> <i>Ум 1-3</i> <i>К 1,2</i> <i>АВ 1-3</i></p>	<p>ас. Матисік С.І., ас. Юрченко С.Т.</p>
<p>П-2</p>	<p>Гігієнічні значення якості питної води, ґрунту та атмосферного повітря. Профілактика захворювань, які поширюються водним шляхом, через ґрунт та пов'язані із забрудненням атмосферного повітря</p>	<p>Гігієнічні нормативи якості питної води в Україні, Європейському Союзі, стандарти ВООЗ. Гігієнічна оцінка безпечності та якості питної води. Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною. Радіаційна безпека питної води, настанова ВООЗ (2018) щодо управління радіоактивністю питної води (скринінгові та рекомендовані рівні).</p> <p>Епідемічне значення води. Водні епідемії, спалахи водно обумовлених кишкових інфекцій в Україні. Класифікація інфекційних хвороб (ВООЗ), у механізмі передачі яких бере участь вода: а) кишкові інфекції (бактерійні, вірусні, протозойні), інфекції дихальних шляхів (бактерійні, вірусні), шкіри та слизових оболонок, кров'яні інфекції, зооантропонози; гельмінтози (гео-, біогельмінтози); б) хвороби шкіри та слизових оболонок; в) захворювання, зумовлені гельмінтами, які живуть у воді; г) трансмісивні інфекції, які поширюють комахи.</p> <p>Ендемічне значення води. Ендемічні хвороби, що пов'язані із вживанням води, їх характеристика. Вплив макро- та мікроелементозів водного походження у виникненні неінфекційних захворювань серед населення.</p> <p>Хронічні інтоксикації, пов'язані з техногенним забрудненням води хімічними речовинами, що перевищують ГДК. Негативні наслідки для здоров'я, пов'язані з хімічними речовинами, що надходять у воду в процесі водопідготовки тригалометанами, діоксинами та хлорорганічне забруднення питної води. Оцінка канцерогенного ризику дії хлорорганічного забруднення води. Профілактика інфекційних та неінфекційних захворювань, що передаються водним шляхом.</p> <p>Геохімічна, геоендемічна характеристика</p>	<p><i>Загальні</i> <i>Зн 1,2</i> <i>Ум 1-3</i> <i>К 1,2</i> <i>АВ 1-3</i></p> <p><i>Фахові</i> <i>Зн 1,2</i> <i>Ум 1-3</i> <i>К 1,2</i> <i>АВ 1-3</i></p>	<p>доц. Касіян О.П., ас. Зелена М.І., ас. Ковалів М.О., ас. Матисік С.І., ас. Юрченко С.Т.</p>

		<p>ґрунтів. Вплив забрудненого ґрунту на здоров'я населення та санітарні умови проживання. Роль ґрунту в поширенні інфекційних захворювань та інвазій. Біологічні і хімічні забруднювачі ґрунту. Забруднення екзохімічними речовинами (пестицидами і мінеральними добривами). Технологічні відходи. Радіоактивне забруднення ґрунту.</p> <p>Біогеохімічні провінції та захворювання неінфекційної етіології, фактором передачі яких є ґрунт. Шляхи передачі патогенних мікроорганізмів через ґрунт. Заходи санітарної охорони ґрунту.</p> <p>Санітарне законодавство в галузі охорони атмосферного повітря від забруднень антропогенними чинниками. Гігієнічне значення забруднення атмосферного повітря хімічними поллютантами від стаціонарних та пересувних джерел за умов сучасного урбанізованого середовища. Гострі та хронічні отруєння, хронічні специфічні та неспецифічні захворювання, пов'язані із шкідливим впливом забруднення атмосферного повітря населених місць хімічними чинниками, їх профілактика.</p> <p>Гігієнічне значення фізичних чинників в умовах населених місць. Вплив на організм людини фізичних чинників антропогенного походження. Сучасні проблеми впровадження заходів щодо зниження та запобігання негативного впливу шуму, вібрації, лазерного та електромагнітних випромінювань на здоров'я людини. Роль зелених насаджень у захисті повітряного середовища.</p>		
СРС-2	Гігієнічні вимоги та сучасні підходи до планування та забудови населених пунктів. Урбанізація як соціально-гігієнічна проблема	<p>Гігієнічне значення планування, функціонального зонування, забудови і санітарного благоустрою населених пунктів. Вимоги до вибору території для розташування міст і селищ. Значення природно-кліматичних умов та стану довкілля при здійсненні районного планування населених пунктів. Гігієнічні вимоги до благоустрою та інженерного облаштування населених пунктів різного типу.</p> <p>Джерела забруднення поверхневих водойм. Заходи із санітарної охорони водойм. Методи і способи очищення, знезараження, знешкодження побутових і промислових стічних вод. Заходи щодо організації та експлуатації зон санітарної охорони джерел водопостачання. Заходи щодо запобігання забрудненню підземних вод при експлуатації водозаборів. Самоочищення води відкритих водойм, його гігієнічне значення. Основні принципи санітарної очистки населених місць. Методи видалення, знешкодження та утилізації твердих і рідких відходів побутового та промислового походження. Значення каналізування населених пунктів в профілактиці інфекційних захворювань.</p> <p>Урбанізація як соціально-гігієнічна проблема. Умови життя в населених пунктах і здоров'я населення. Захворювання, спричинені високими темпами урбанізації, їх профілактика. Житло як фактор формування індивідуального здоров'я. Основні гігієнічно значущі фактори житла, їх гігієнічна оцінка. Профілактика захворювань, обумовлених несприятливими зовнішніми та внутрішніми чинниками середовища проживання.</p>	<p><i>Загальні</i> <i>Зн 1,2</i> <i>Ум 1-3</i> <i>К 1,2</i> <i>АВ 1-3</i></p> <p><i>Фахові</i> <i>Зн 1,2</i> <i>Ум 1-3</i> <i>К 1,2</i> <i>АВ 1-3</i></p>	доц. Касіян О.П., ас. Зелена М.І., ас. Ковалів М.О., ас. Матисік С.І., ас. Юрченко С.Т.

П-3	<p>Харчування здорової і хворої людини.</p> <p>Основні принципи лікувального харчування.</p> <p>Харчові отруєння як гігієнічна проблема, їх профілактика</p>	<p>Харчування як один із факторів збереження здоров'я, продовження тривалості життя. Рациональне харчування. Гігієнічні вимоги до побудови харчових раціонів. Превентивне харчування. Захворювання, що прямо або опосередковано пов'язані з харчуванням, причини їх виникнення. Особливості класифікації хвороб аліментарної патології. Гіповітамінози і мікроелементози. Аліментарна профілактика ожиріння, захворювань серцево-судинної, ендокринної, травної системи. Профілактика захворювань аліментарного генезу за ВООЗ.</p> <p>Організація лікувального харчування та роботи дієтологічної системи в Україні. Принципи лікувального харчування. Оцінка харчового статусу людини за індексом маси тіла як визначального критерію для призначення лікувального харчування. Норми харчування (харчових продуктів) для хворих загальних, гастроентерологічних, онкологічних, дитячих відділень, вагітних та породіль пологових відділень. Взаємозамінність продуктів харчування.</p> <p>Порядок виписки лікувального харчування. Контроль за організацією лікувального харчування у закладах охорони здоров'я. Складання меню-розкладки. Обов'язки лікаря-дієтолога, дієтсестри з лікувального харчування. Група нутріціологічної підтримки у закладах охорони здоров'я. Порядок контролю за якістю продуктів і готової їжі.</p> <p>Сучасні погляди на етіологію харчових отруень. Основні механізми виникнення харчових отруень мікробного походження: бактерійних харчових токсикоінфекцій, бактерійних харчових токсикозів (інтоксикацій), інфекцій з перебігом хвороби, притаманної харчовим отруєнням, грибкових харчових отруень (мікотоксикозів); скомбротоксикозів та бактерійних харчових отруень не уточненої етіології. Профілактика харчових отруень мікробного походження. Основні причини інфікування продуктів чи готової їжі. Актуальні проблеми щодо заходів профілактики харчових отруень немікробної природи: отруень домішками хімічних речовин, отруень речовинами тваринного та рослинного походження (продуктами токсичними за своєю природою; продуктами, які стали отруйними за певних умов зберігання; продуктами, забрудненими токсичними речовинами – важкими металами, пестицидами тощо). Змішані харчові отруєння: мікробні, немікробні, міксти мікробних і немікробних отруень. Харчові отруєння невідомої етіології, гіпотези їх виникнення. Порядок розслідування харчових отруень.</p> <p>Дотримання санітарних правил під час приготування їжі в домашніх умовах. Вимоги до правил домашнього консервування. Ідентифікація доброякісності продуктів харчування, їх придатності до споживання. Вилучення підозрілих продуктів харчування. Використання умовно-придатних продуктів харчування та утилізація недоброякісних. Проведення санітарно-освітньої роботи серед населення. Генетично модифіковані продукти як гігієнічна проблема.</p>	<p><i>Загальні</i> Зн 1,2 Ум 1-3 К 1,2 АВ 1-3</p> <p><i>Фахові</i> Зн 1,2 Ум 1-3 К 1,2 АВ 1-3</p>	<p>доц. Касіян О.П., ас. Зелена М.І., ас. Ковалів М.О., ас. Матисік С.І., ас. Юрченко С.Т.</p>
СРС-3	Лікувально-	Використання харчових нутрієнтів для	<i>Загальні</i>	доц. Касіян О.П.,

	<p>профілактичне та екологічно-захисне харчування. Особливості харчування людей різних вікових груп та професій</p>	<p>профілактики захворювань й підвищення імунітету людини. Забезпечення науково обґрунтованого лікувально-профілактичного харчування для працівників, які контактують з шкідливими чинниками виробничого середовища. Основні механізми інтоксикації, метаболізму та детоксикації ксенобіотиків в організмі. Принципи організації та види лікувально-профілактичного харчування (лікувально-профілактичні раціони, молоко, синтетичні препарати вітамінів). Гігієнічна характеристика й оцінка продуктового набору, хімічного складу й енергетичної цінності раціонів лікувально-профілактичного харчування. Значення основних нутрієнтів, пектину, клітковини, вітамінів та мікроелементів у профілактиці професійних захворювань від дії хімічних та фізичних виробничих чинників. Картотека страв. Організація та порядок отримання лікувально-профілактичного харчування.</p> <p>Актуальність використання екологічно-захисного харчування як компоненту захисту людини від дії хімічних токсичних речовин та радіонуклідів, принципи його побудови. Гігієнічне значення екологічно-захисного харчування в сучасних умовах еколого-несприятливого впливу довкілля на організм людини. Використання харчових продуктів і добавок, які знижують всмоктування і накопичення ксенобіотиків та радіонуклідів (сорбентів, комплексонів), а також засобів, які прискорюють їх виведення (декорпорантів) для забезпечення високого рівня стійкості організму до дії шкідливих чинників навколишнього середовища, підвищення адаптаційних можливостей, поліпшення стану здоров'я, подовження тривалості життя людини.</p> <p>Гігієнічні принципи харчування дітей та підлітків, студентів, вагітних та матерів, які годують груддю, осіб похилого та старечого віку, працівників розумової праці з великим психоемоційним навантаженням, робітників фізичної праці та спортсменів. Обґрунтування фізіологічних норм харчування різних віко-статевих груп населення та професій відповідно до норм фізіологічних потреб населення України в основних харчових речовинах і енергії.</p> <p>Особливості обміну речовин і енергії у дітей та підлітків. Організація харчування в дошкільних установах. Особливості харчування в сучасних школах. Профілактика аліментарних, аліментарно-залежних і трансаліментарних захворювань серед дітей. Харчування вагітних та жінок у період лактації як запорука здоров'я й повноцінного розвитку дитини. Потреба у харчових нутрієнтах та енергії залежно від інтенсивності праці: у працівників розумової праці з великим психоемоційним навантаженням, у тому числі студентів; робітників фізичної праці та спортсменів. Харчові геропротектори як істотне доповнення до комплексних заходів оздоровлення людей старшого віку. Принципи геродієтичного харчування. Особливості співвідношення білків, жирів та вуглеводів, вмісту вітамінів та мінералів у харчових раціонах геродієтичного призначення.</p>	<p><i>Зн 1,2</i> <i>Ум 1-3</i> <i>К 1,2</i> <i>АВ 1-3</i></p> <p><i>Фахові</i> <i>Зн 1,2</i> <i>Ум 1-3</i> <i>К 1,2</i> <i>АВ 1-3</i></p>	<p>ас. Зелена М.І., ас. Ковалів М.О., ас. Матисік С.І., ас. Юрченко С.Т.</p>
--	---	---	---	--

П-4	Гігієнічні аспекти лікувально-охоронного режиму лікарень та профілактики інфекційних хвороб, пов'язаних з наданням медичної допомоги	<p>Гігієнічне значення оптимального режиму експлуатації різнопрофільних лікарень. Фактори лікарняного середовища, що впливають на умови перебування та ефективність лікування хворих в сучасних умовах. Гігієнічні вимоги до санітарно-технічного обладнання (вентиляції природної та штучної, кондиціонування), мікрокліматичних умов, природного та штучного освітлення, внутрішньолікарняного шуму. Профілактика негативного впливу факторів лікарняного середовища на хворих, забезпечення повного гігієнічного, соматичного та психічного комфорту хворому. Порядок приймання та виписки хворих, особливості прийому хворих дитячого, акушерського, інфекційного відділень.</p> <p>Комплекс профілактичних заходів щодо профілактики інфекційних хвороб, пов'язаних з наданням медичної допомоги: санація повітряного середовища, особиста гігієна медичного персоналу і хворих, медичний контроль за станом здоров'я і носійством персоналу, виявлення та ізоляція інфекційних хворих, санація носіїв інфекції, об'єктивний контроль бактеріального обміненія повітря, поверхонь, інструменту, підвищення стійкості хворих та персоналу до несприятливих факторів (раціональне вітамінізоване харчування, планова та екстрена імунізація). Особливості організації роботи лікувальних закладів в умовах пандемії та карантинних обмежень. Запровадження особливих заходів безпеки для медичних працівників та пацієнтів у закладах охорони здоров'я, дотримання правил інфекційного контролю медичними працівниками за джерелами інфікування збудником SARS-CoV-2, використання засобів індивідуального захисту.</p> <p>Джерела забруднення навколишнього середовища медичними відходами. Санітарно-епідемічні правила і норми щодо поводження з медичними відходами; видалення, знезараження та утилізація твердих і рідких відходів.</p> <p>Радіаційна безпека персоналу та пацієнтів в лікувальних закладах при проведенні рентгенодіагностичних та лікувальних процедур. Регламенти радіаційної безпеки для персоналу лікувальних закладів та пацієнтів, поняття про діагностичні референтні рівні для рентгенографічних досліджень пацієнтів (НРБУ-97, НРБУ-97/Д-2000, ОСПУ-05 тощо). Шляхи зниження променевого навантаження персоналу та пацієнтів лікувальних закладів.</p>	<p><i>Загальні</i> Зн 1,2 Ум 1-3 К 1,2 АВ 1-3</p> <p><i>Фахові</i> Зн 1,2 Ум 1-3 К 1,2 АВ 1-3</p>	доц. Касіян О.П., ас. Зелена М.І., ас. Ковалів М.О., ас. Матисік С.І., ас. Юрченко С.Т.
СРС-4	Основні принципи радіаційної безпеки при роботі з радіонуклідними джерелами в медичній практиці	<p>Класифікація радіонуклідних джерел іонізуючого випромінювання (ДІВ), які використовуються в медичній практиці. Загальні правила радіаційної безпеки використання радіонуклідних ДІВ у медицині. Вимоги до забезпечення радіаційної безпеки персоналу і пацієнтів. Основні гігієнічні вимоги до санітарно-технічного та протирадіаційного обладнання радіологічних відділень лікувально-профілактичних закладів (для дистанційної і контактної променевої терапії, для лікування відкритими</p>	<p><i>Загальні</i> Зн 1,2 Ум 1-3 К 1,2 АВ 1-3</p> <p><i>Фахові</i> Зн 1,2 Ум 1-3 К 1,2</p>	доц. Касіян О.П., ас. Зелена М.І., ас. Ковалів М.О., ас. Матисік С.І., ас. Юрченко С.Т.

		джерелами). Гігієнічні норми мікроклімату, повітряного середовища, вентиляції, природного та штучного освітлення цих відділень. Організація радіаційного контролю. Медичний контроль за станом здоров'я персоналу.	<i>AB 1-3</i>	
П-5	Законодавчі основи медико-профілактичного забезпечення працівників. Заходи профілактики виробничо-обумовленої патології, професійних захворювань і отруєнь	<p>Сучасні аспекти законодавства України з гігієни праці. Види праці, їх фізіолого-гігієнічна характеристика. Фізична праця, її важкість; розумова праця, її напруженість, критерії важкості та напруженості. Методи оцінки режимів праці та відпочинку. Наукове обґрунтування розвитку втоми і перевтоми.</p> <p>Гігієнічне значення шкідливих та небезпечних чинників виробничого середовища: фізичних (мікроклімат, освітлення, вентиляція, шум, вібрація, неіонізуючі електромагнітні випромінювання), хімічних (пил, виробничі отрути), біологічних (патогенні мікроорганізми: бактерії, віруси, гриби, найпростіші, рикетсії, спірохети, продукти їх життєдіяльності) та психофізіологічних (статичні та динамічні фізичні перевантаження, нервово-психічні перевантаження: розумове перевантаження, перенапруження аналізаторів, монотонність праці). Принципи і критерії гігієнічної оцінки праці та її класифікації за ступенем важкості та напруженості, шкідливості та небезпечності. Особливості умов праці лікарів різних спеціальностей.</p> <p>Попередні та періодичні медичні огляди робітників, мета їх проведення. Розслідування випадків професійних захворювань і отруєнь, організація, оформлення облікової та звітної документації. Перелік медичних протипоказань до роботи зі шкідливими та небезпечними факторами виробничого середовища та трудового процесу. Перелік професійних захворювань. Заходи профілактики виробничо-обумовленої патології, професійних захворювань та отруєнь. Техніка безпеки, виробнича санітарія, санітарна освіта робітників як засоби профілактики професійних захворювань і отруєнь. Профілактичні заходи з раціоналізації трудового процесу.</p> <p>Психофізіологічний професійний відбір, діагностика і профілактика психічної втоми на сучасному етапі.</p> <p>Основні характеристики та властивості нанотехнологій, наночастинок та наноматеріалів, перспективи їх застосування та ризику для здоров'я працівників при їх виробництві. Токсикологічні характеристики наночастинок. Застосування нанотехнологій та нанопродуктів у різних галузях народного господарства на сучасному етапі. Гігієна праці при роботі із нанопродуктами. Гігієнічна оцінка впливу наночастинок та наноматеріалів на організм працівників з урахуванням віддалених ефектів. Наномедицина, перспективи розвитку. Профілактична наномедицина. Нанодіагностика як один із важливих напрямів ранньої діагностики онкологічної патології. Профілактичні заходи та безпека при роботі із наночастинами та наноматеріалами. Етичні та соціальні проблеми наномедицини.</p>	<p><i>Загальні</i> <i>Зн 1,2</i> <i>Ум 1-3</i> <i>К 1,2</i> <i>AB 1-3</i></p> <p><i>Фахові</i> <i>Зн 1,2</i> <i>Ум 1-3</i> <i>К 1,2</i> <i>AB 1-3</i></p>	доц. Касіян О.П., ас. Зелена М.І., ас. Ковалів М.О., ас. Матисік С.І., ас. Юрченко С.Т.
СРС-5	Організація	Визначення та класифікація надзвичайних	<i>Загальні</i>	доц. Касіян О.П.,

	<p>санітарного нагляду при надзвичайних ситуаціях. Концепція проживання населення на територіях з підвищеними рівнями радіоактивного забруднення</p>	<p>ситуацій (НС), їх вплив на санітарно-гігієнічні умови проживання населення. Гігієнічне забезпечення умов праці військових і цивільних формувань при НС. Принципи організації санітарного нагляду за умовами праці особового складу аварійно-рятувальних формувань під час НС. Профілактичні заходи зниження негативної дії шкідливих і небезпечних умов і характеру праці на здоров'я та працездатність ліквідаторів НС. Клінічні та психофізіологічні методи оцінки працездатності та стомлення ліквідаторів наслідків НС. Класифікація ЗІЗ, що застосовуються при НС. Принципи та форми організації харчування та водопостачання рятувальних формувань і потерпілого населення під час НС.</p> <p>Радіаційні та ядерні аварії, фактори, що визначають їх небезпеку для населення та навколишнього середовища. Особливості аварії на Чорнобильській АЕС. Зонування територій, які зазнали радіоактивного забруднення внаслідок аварії на ЧАЕС. Сутність «Концепції проживання населення України на територіях з підвищеними рівнями радіоактивного забруднення» та закону України «Про правовий режим територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи». Категорії постраждалих осіб і шляхи впливу аварії на їх здоров'я. Гігієнічна характеристика радіоактивного забруднення довкілля внаслідок аварії на ЧАЕС, характеристика основних дозоутворюючих радіонуклідів, шляхи забруднення ними об'єктів довкілля. Йодна профілактика як один із шляхів запобігання накопиченню в організмі та щитоподібній залозі радіоактивних ізотопів йоду. Гігієнічні регламенти аварійного опромінення персоналу та населення під час ліквідації наслідків радіаційної аварії.</p>	<p><i>Зн 1,2</i> <i>Ум 1-3</i> <i>К 1,2</i> <i>АВ 1-3</i></p> <p><i>Фахові</i> <i>Зн 1,2</i> <i>Ум 1-3</i> <i>К 1,2</i> <i>АВ 1-3</i></p>	<p>ас. Зелена М.І., ас. Ковалів М.О., ас. Матисік С.І., ас. Юрченко С.Т.</p>
<p>П-6</p>	<p>Сучасні критерії оцінки здоров'я та фізичного розвитку дітей та підлітків. Гігієнічні вимоги до організації навчально-виховного процесу у закладах дошкільної освіти і загальноосвітніх закладах середньої освіти</p>	<p>Особливості формування здоров'я дитячого населення на сучасному етапі. Методичні підходи до вивчення й оцінки стану здоров'я дітей, аналізу взаємозв'язку показників здоров'я дитячого населення з впливом чинників довкілля. Фактори навколишнього середовища, як «складові здоров'я» згідно з Міжнародною класифікацією функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків (МКФ-ДП).</p> <p>Фізичний розвиток як показник здоров'я, методи дослідження та оцінки, фактори, що його формують. Алгоритм вивчення фізичного розвитку. Поняття про регіональні стандарти фізичного розвитку. Тенденції динаміки фізичного розвитку у сучасних умовах, їх зв'язок зі станом здоров'я. Індивідуальні та колективні методи оцінки фізичного розвитку. Критерії оцінки фізичного розвитку дітей шкільного віку. Територіальні особливості розвитку дітей, які мешкають у сільській та міській місцевостях. Закономірності динаміки фізичного розвитку дітей дошкільного і шкільного віку різних регіонів України, Львівської області і м. Львова.</p> <p>Законодавство України щодо вимог до закладів дошкільної освіти і загальноосвітніх закладів середньої освіти. Основні вимоги до мікрокліматичних параметрів, природного та</p>	<p><i>Загальні</i> <i>Зн 1,2</i> <i>Ум 1-3</i> <i>К 1,2</i> <i>АВ 1-3</i></p> <p><i>Фахові</i> <i>Зн 1,2</i> <i>Ум 1-3</i> <i>К 1,2</i> <i>АВ 1-3</i></p>	<p>доц. Касіян О.П., ас. Зелена М.І., ас. Ковалів М.О., ас. Матисік С.І., ас. Юрченко С.Т.</p>

		<p>штучного освітлення, вентиляції, водопостачання, опалення, рівнів шуму та вібрації, утримання басейнів, санвузлів, організації медичного обслуговування, робочого простору в закладах дошкільної освіти і загальноосвітніх закладах середньої освіти. Методика оцінки навчально-виховного процесу у дитячих закладах. Організація навчання дітей з особливими потребами. Гігієнічна оцінка обладнання дитячих закладів. Профілактичні рекомендації щодо покращання організації навчально-виховного процесу в навчальних закладах різного типу та запобігання розвитку шкільних хвороб.</p> <p>Засоби та форми фізичного виховання в дитячих закладах. Профілактика захворювань, зумовлених нераціональною організацією фізичного виховання. Фізіолого-гігієнічні основи оцінки уроку фізичної культури. Групи фізичного виховання. Лікарський контроль за організацією занять фізичною культурою. Гігієнічні вимоги до місць проведення занять з фізичного виховання.</p> <p>Значення трудового виховання і навчання в дитячих закладах. Форми трудової діяльності дітей і підлітків. Вплив на їх організм трудових процесів, режимів праці та відпочинку. Гігієнічні вимоги до організації роботи учнів у комп'ютерних класах, нормування часу роботи з технічними засобами навчання.</p> <p>Організація позашкільної діяльності дітей та підлітків як невід'ємна частина цілісної системи освіти, її позитивний вплив на творчий розвиток особистості.</p>		
СРС-6	Гігієнічні основи здорового способу життя. Медико-соціальні проблеми профілактики шкідливих звичок серед дітей та підлітків	<p>Основні цілі роботи лікаря щодо формування серед населення сприятливих для здоров'я навичок, особистої відповідальності за своє життя. Формування здорового способу життя в сучасних екологічних умовах: профілактика гіподинамії, заняття фізичною культурою й спортом; загартування організму; раціональний режим праці й відпочинку; дотримання особистої гігієни; режим раціонального й збалансованого харчування; відмова від шкідливих звичок.</p> <p>Шкідливі та небезпечні звички як загроза здоровому способу життя дітей та підлітків, у тому числі серед студентів, на сучасному етапі. Основні причини поширення шкідливих звичок серед молоді. Руйнівна дія на фізичний стан та психічне здоров'я активного та пасивного паління тютюну та електронних сигарет, надмірного вживання алкоголю, наркотичних та токсичних засобів у дитячому та підлітковому віці. Особливості впливу шкідливих та небезпечних чинників на здоров'я жінок. Актуальність проблеми комп'ютерної залежності серед дітей та підлітків. Вплив на їх здоров'я комп'ютерної техніки та гаджетів.</p> <p>Профілактика шкідливих звичок серед населення. Програма здорового способу життя. Організація медичного контролю за формуванням здоров'я дітей та підлітків.</p>	<p><i>Загальні</i> Зн 1,2 Ум 1-3 К 1,2 АВ 1-3</p> <p><i>Фахові</i> Зн 1,2 Ум 1-3 К 1,2 АВ 1-3</p>	доц. Касіян О.П., ас. Зелена М.І., ас. Ковалів М.О., ас. Матисік С.І., ас. Юрченко С.Т.

У навчальному процесі при викладанні дисципліни "Гігієна" використовуються традиційні методи навчання: словесні (бесіда), наочні (ілюстрація, демонстрація), практичні (виконання

практичних робіт, розв'язання ситуаційних задач для вироблення вмінь і навичок). Методи навчально-пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний, проблемного викладу, пошуковий, дослідницький, методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності, методи контролю і самоконтролю (контроль і корекція з боку викладача, самоконтроль і самокорекція, взаємоконтроль і взаємокорекція).

8. Верифікація результатів навчання

Поточний контроль

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. При цьому враховується усі види робіт, передбачені навчальною програмою. Студент отримує оцінку з кожної теми. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності включає контроль теоретичної та практичної підготовки. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали.

Код результату навчання	Код виду занять	Спосіб верифікації результатів навчання	Критерії зарахування	
<p><i>Загальні</i> Зн 1,2 Ум 1-3 К 1,2 АВ 1-3</p> <p><i>Фахові</i> Зн 1,2 Ум 1-3 К 1,2 АВ 1-3</p>	<p><i>П-1 –</i> <i>П-6</i></p>	Навчальні практичні завдання виконуються студентами у навчальній аудиторії відповідно до методичних вказівок до практичного заняття. Студент на практичному занятті повинен оформити протокол із розв'язком ситуаційних задач і виконанням завдань, володіти теоретичним матеріалом. Окрім того, він виконує письмову контрольну роботу, яка включає тестові завдання і ситуаційну задачу. Протокол наприкінці заняття підписується викладачем.	Максимальний бал – 5 Мінімальний бал – 3	
		Тестовий контроль		
		Студент правильно відповів на 90-100% тестів формату А	Відмінно "5"	
		Студент правильно відповів на 70-89% тестів формату А	Добре "4"	
		Студент правильно відповів на 50-69% тестів формату А	Задовільно "3"	
		Студент відповів менше, ніж на 50% тестів формату А	Незадовільно "2"	
		Оцінювання теоретичного матеріалу		
		Тісно пов'язує теорію з практикою і правильно демонструє виконання практичних навичок. Правильно, чітко, логічно і повно відповідає на стандартизоване питання поточної теми, включно з питаннями самостійної роботи.	Відмінно "5"	
		Правильно, по суті відповідає на стандартизоване питання поточної теми і самостійної роботи до неї. Володіє необхідними практичними навиками і прийомами їх виконання в обсязі, що перевищує необхідний мінімум.	Добре "4"	
		Неповно відповідає на стандартизоване питання поточної теми і самостійної роботи до неї. Не може самостійно побудувати чітку, логічну відповідь. Під час демонстрації практичних навичок робить помилки, володіє лише обов'язковим мінімумом методів дослідження.	Задовільно "3"	
		Не володіє матеріалом поточної теми, не може побудувати логічну відповідь. Під час демонстрації	Незадовільно "2"	

	практичних навичок робить значні, грубі помилки.	
	Оцінювання вирішення ситуаційних задач	
	Вільно вирішує ситуаційну задачу, вміє узагальнювати матеріал, володіє методами гігієнічних досліджень.	Відмінно "5"
	Правильно використовує теоретичні знання про вирішення ситуаційної задачі.	Добре "4"
	Під час розв'язання ситуаційної задачі робить помилки, володіє лише обов'язковим мінімумом методів дослідження.	Задовільно "3"
	Під час розв'язання ситуаційної задачі робить значні, грубі помилки.	Незадовільно "2"
CPC-1 – CPC-6	Самостійна робота	
	Самостійна робота студентів при підготовці до практичного заняття оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Виконання тем, що винесені лише на самостійну роботу, перевіряється викладачем під час заключного контролю і їх зарахування фіксується в академічному журналі.	Зарахування проводиться за двобальною шкалою: «зараховано» / «незараховано»
	Студент правильно відповів на 70-100% тестів, повністю і правильно виконав завдання і розв'язав ситуаційні задачі відповідно до методичних рекомендацій.	«зараховано»
	Студент відповів менше, ніж на 50% тестів, не виконав у повному обсязі завдання і ситуаційні задачі.	«не зараховано»
Підсумковий контроль		
Загальна система оцінювання	Участь у роботі впродовж семестру / залік – 100% за 200-бальною шкалою	
Шкали оцінювання	Традиційна 4-бальна шкала, багатобальна (200-бальна) шкала, рейтингова шкала ECTS	
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент відвідав усі практичні заняття і отримав не менше, ніж 120 балів за поточну успішність	
Вид підсумкового контролю	Методика проведення підсумкового контролю	Критерії зарахування
Залік	Мають бути зараховані усі теми, винесені на поточний контроль. Оцінки з 4-бальної шкали конвертуються у бали за багатобальною (200-бальною) шкалою відповідно до Положення «Критерії, правила і процедури оцінювання результатів навчальної діяльності студентів»	Максимальна кількість балів – 200 Мінімальна кількість балів – 120
<p>Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за 4-бальною (національною) шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:</p>		

$$X = \frac{CA \times 200}{5}$$

Таблиця перерахунку за 200-бальною шкалою:

**ПЕРЕРАХУНОК СЕРЕДНЬОЇ ОЦІНКИ ЗА ПОТОЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ
У БАГАТОБАЛЬНУ ШКАЛУ ДЛЯ ДИСЦИПЛІН, ЩО ЗАВЕРШУЮТЬСЯ ЗАЛІКОМ**

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4,47	179	3,94	158	3,42	137
4,97	199	4,45	178	3,92	157	3,4	136
4,95	198	4,42	177	3,89	156	3,37	135
4,92	197	4,4	176	3,87	155	3,35	134
4,9	196	4,37	175	3,84	154	3,32	133
4,87	195	4,35	174	3,82	153	3,3	132
4,85	194	4,32	173	3,79	152	3,27	131
4,82	193	4,3	172	3,97	151	3,25	130
4,8	192	4,27	171	3,74	150	3,22	129
4,77	191	4,24	170	3,72	149	3,2	128
4,75	190	4,22	169	3,7	148	3,17	127
4,72	189	4,19	168	3,67	147	3,15	126
4,7	188	4,17	167	3,65	146	3,12	125
4,67	187	4,14	166	3,62	145	3,1	124
4,65	186	4,12	165	3,6	144	3,07	123
4,62	185	4,09	164	3,57	143	3,05	122
4,6	184	4,07	163	3,55	142	3,02	121
4,57	183	4,04	162	3,52	141	3	120
4,55	182	4,02	161	3,5	140	менше 3	недостатньо
4,52	181	3,99	160	3,47	139		
4,5	180	3,97	159	3,45	138		

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму конвертуються у традиційну 4-бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-бальною шкалою
Від 170 до 200	5
Від 140 до 169	4
Від 139 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	2

Оцінка ECTS у традиційну шкалу не конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала незалежні.

9. Політика курсу

Дотримання принципів та норм етики і деонтології. Обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни "Гігієна";

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Пропущені практичні заняття студент опановує самостійно в позааудиторний час (теоретичні питання навчальної теми, вирішення контрольних тестів, ситуаційних задач) з наступним виконанням навчальних завдань під час відпрацювань згідно з графіком.

10. Література

Обов'язкова:

1. Гігієна та екологія : підручник / за ред. В.Г. Бардова. Вінниця : Нова Книга, 2006. 720 с.
2. Гігієна та екологія : підручник / за заг. ред. В.Г. Бардова. Вінниця : Нова Книга, 2020. 472 с.
3. Профілактична медицина. Загальна гігієна з основами екології : підручник / І.І. Даценко, Р.Д. Габович. К. : Здоров'я, 2004. 792 с.
4. Комунальна гігієна / за ред. Є.Г. Гончарука. К. : Здоров'я, 2003. 728 с.
5. Гігієна харчування з основами нутриціології : підручник; у 2 кн. / за ред. В.І. Ципріяна. К. : Медицина, 2007. Кн. 1. – 528 с.; Кн. 2. – 544 с.
6. Гігієна праці : підручник / за ред. акад. НАН України проф. Ю.І. Кундієва, проф. О.П. Яворовського. Вінниця : Нова Книга, 2011. 610 с.
7. Гігієна та охорона праці медичних працівників : навч. посіб. / за ред. В.Ф. Москаленка, О.П. Яворовського. К. : Медицина, 2009. 170 с.
8. Гігієна дітей і підлітків : підручник / за ред. В.І. Берзіня. К. : Асканія, 2014. 304 с.
9. Мащенко М.П., Мечов Д.С., Мурашко В.О. Радіаційна гігієна. Харків : Інститут монокристалів, 1999. 392 с.
10. Військова гігієна з гігієною при на надзвичайних ситуаціях / за ред. К.О. Пашка. Тернопіль : Укрмедкнига, 2005. 320 с.
11. Гігієна та екологія в термінах, схемах, таблицях і тестах : навч. посіб. / В.Ф. Москаленко та ін. К. : ВСВ «Медицина», 2012. 208 с.
12. Основи екології : підручник для студ. вищих навч. закладів / за ред. В.Г. Бардова, В.І. Федоренко. Вінниця : Нова Книга, 2013. 424 с.

Додаткова:

1. Гжегоцький М.Р., Федоренко В.І., Штабський Б.М. Нариси профілактичної медицини / за ред. Б.М. Штабського. Львів : Вид-во ЛОБФ “Медицина і право”, 2008. 400 с.
2. Загальна гігієна : посібник для практичних занять / за ред. І.І. Даценко. Львів : Світ, 2001. 472 с.
3. Охорона праці в медицині та фармації / В.М. Мороз, І.В. Сергета, Н.М. Фещук, М.П. Олійник. Вінниця : Нова Книга, 2005. 544 с.
4. Москаленко В.Ф. Фактори ризику для здоров'я населення і шляхи їх усунення / Експериментальна і клінічна медицина. 2003. № 1. С. 179-184.
5. Радіаційна гігієна : підручник / за ред. В.Я. Уманського та С.Т. Омельчука. Донецьк : Норд-Прес, 2009. 143 с.
6. Медицина катастроф / за ред. І.В. Кочіна. К. : Здоров'я, 2008. 750 с.
7. Зербіно Д.Д., Гжегоцький М.Р. Екологічні катастрофи у світі та в Україні. Львів : БаК, 2005. 280 с.
8. Ванханен В.В., Ванханен В.Д., Ципріян В.І. Нутриціологія : підручник. Донецьк : Донеччина, 2001.
9. Зербіно Д.Д., Гжегоцький М.Р. Екологічні катастрофи у світі та в Україні. Львів : БаК, 2005.
10. Загальна гігієна: пропедевтика гігієни : підручник / за ред. Є.Г. Гончарука. К. : Вища школа, 1995. 552 с.

11. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» (1994, зі змінами).
12. Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» (2000, зі змінами).
13. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою підвищення спроможності системи охорони здоров'я України протидіяти поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» (2020).
14. Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» (1997, зі змінами).
15. Закон України «Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту (СНІД) та соціальний захист населення» (1991, зі змінами).
16. Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною. ДСанПіН 2.2.4-171-10.
17. Гігієнічні регламенти допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць : затв. наказом МОЗ України № 52 від 14.01.2020 р.
18. Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів : затв. наказом МОЗ України № 173 від 19.06.1996 р. зі змінами згідно з наказом МОЗ України № 952 від 18.05.2018 р.
19. Державні санітарні норми «Допустимі рівні шуму в приміщеннях житлових та громадських будинків і на території житлової забудови» : затв. наказом МОЗ України № 463 від 22.02.2019 р.
20. Норми фізіологічних потреб населення України в основних харчових речовинах і енергії : затв. наказом МОЗ України № 1073 від 03.09.2017 р.
21. Удосконалення організації лікувального харчування та роботи дієтологічної системи в Україні : затв. наказом МОЗ України № 931 від 29.10.2013 р.
22. Заклади охорони здоров'я. Будинки і споруди. ДБН В.2.2-10:2001.
23. ДСанПіН «Гігієнічні вимоги до розміщення, облаштування, обладнання та експлуатації перинатальних центрів» : затв. наказом МОЗ України № 55 від 26.01.2012 р.
24. Організація профілактики інфекцій та інфекційного контролю в закладах охорони здоров'я та установах / закладах надання соціальних послуг / соціального захисту населення : затв. наказом МОЗ України № 1614 від 03.08.2021 р.
25. Державні санітарно-протиепідемічні правила і норми щодо поводження з медичними відходами : затв. наказом МОЗ України № 325 від 08.06.2015.
26. ДСанНтаП «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу» : затв. наказом МОЗ України № 248 від 08.04.2014 р.
27. Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень. ДСН 3.3.6.042-99.
28. Природне і штучне освітлення. ДБН В.2.5-28:2018.
29. Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку. ДСН 3.3.6.037-99.
30. Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації. ДСН 3.3.6.039-99.
31. Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин. ДСанПіН 3.3.2.007-98.
32. Порядок проведення медичних оглядів працівників певних категорій : затв. наказом МОЗ України № 246 від 21.05.2007 р.
33. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві : затв. постановою КМ України № 337 від 17.04.2019 р.
34. Перелік професійних захворювань. Постанова Кабінету Міністрів України № 1662 від 08.11.2000 р.
35. Будинки і споруди. Заклади дошкільної освіти. ДБН В.2.2-4:2018.
36. Будинки і споруди. Заклади освіти. ДБН В.2.2-3:2018.
37. Санітарний регламент для дошкільних навчальних закладів : затв. наказом МОЗ України № 234 від 24.03.2016 р.

38. Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти : затв. наказом

МОЗ України № 2205 від 25.09.2020 р.

39. Критерії оцінки фізичного розвитку дітей шкільного віку : затв. наказом МОЗ України № 802 від 13.09.2013 р.

40. Норми радіаційної безпеки України. НРБУ-97.

41. Норми радіаційної безпеки України. Доповнення: радіаційний захист від джерел потенційного опромінення. НРБУ-97/Д-2000.

42. Основні санітарні правила забезпечення радіаційної безпеки України (ОСПУ-05) : затв. наказом МОЗ України № 54 від 02.02.2005 р.

43. Загальні правила радіаційної безпеки використання джерел іонізуючого випромінювання у медицині : затв. наказом Державної інспекції ядерного регулювання України і МОЗ України № 51/151 від 16.02.2017 р.

44. Закон України “Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи” (1991).

45. Закон України “Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань” (1998).

46. Державні санітарні норми і правила захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань : затв. наказом МОЗ України № 239-96 від 01.08.1996 р.

11. Обладнання, матеріально-технічне і програмне забезпечення дисципліни

- Освітньо-професійна програма «Медицина» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 222 «Медицина», галузі знань 22 «Охорона здоров'я», кваліфікація освітня «Магістр медицини», кваліфікація професійна «Лікар». Львів, 2023.

- Робоча навчальна програма дисципліни.

- Методичні рекомендації для викладачів до кожної теми практичних занять.

- Методичні рекомендації для студентів до кожної теми практичних занять.

- Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів.

- Тестові та контрольні завдання до практичних занять.

- Ситуаційні задачі до тем практичних занять та самостійних робіт.

- Перелік питань та практичних навичок до підсумкового контролю.

- Нормативно-законодавчі документи.

- Демонстраційні матеріали, інструкції до використання технічних засобів навчання

- Електронні освітні ресурси (ЕОР):

• Навчально-методичні (робоча навчальна програма, силабус, тематичні плани практичних і самостійних занять).

• Методичні рекомендації для студентів до практичних та самостійних робіт.

• Навчальні (підручники, посібники).

• Допоміжні (офіційні нормативно-законодавчі документи).

• ЕОР для контролю знань студентів (тестові завдання різного рівня складності і ситуаційні задачі до кожної теми практичних занять і тем, які винесені на самостійне вивчення). Інформаційні ресурси Офіційні веб-ресурси Президента України, Верховної ради України, Міністерства освіти та науки, Міністерства охорони здоров'я та інших центральних органів влади України, веб-ресурс ЛНМУ імені Данила Галицького), веб-сайт кафедри загальної гігієни з екологією ЛНМУ імені Данила Галицького, освітні портали вищих медичних навчальних закладів України.

Інформаційні ресурси

Офіційні веб-ресурси Президента України, Верховної ради України, Міністерства освіти та науки, Міністерства охорони здоров'я та інших центральних органів влади України, веб-ресурс ЛНМУ імені Данила Галицького (<http://meduniv.lviv.ua>), веб-сайт кафедри загальної гігієни з екологією ЛНМУ імені Данила Галицького, освітні портали вищих медичних навчальних закладів України.

Електронні освітні ресурси для контролю знань студентів на платформі дистанційного навчання Misa, електронні підручники та навчальні посібники.

12. Додаткова інформація

Відповідальний за освітній процес кафедри: доц. Кіцула Л.М., e-mail: kitsula.l.m.lnmu@gmail.com

Керівник студентського наукового гуртка: доц. Козак Л.П., e-mail: kozak.l.p.lnmu@gmail.com

Місце проведення занять: навчальні аудиторії кафедри за адресою: м. Львів, вул. Зелена, 12.

Сторінка веб-сайту кафедри: <https://new.meduniv.lviv.ua/kafedry/kafedra-zagalnoyi-gigiyeny-z-ekologiyeyu/>

Укладачі силабуса:

Касіян О.П., к. мед. н., доцент
(прізвище, ініціали, вчений ступінь, звання)

_____
(підпис)

Завідувач кафедри:

Федоренко В.І., д. мед. н., професор
(прізвище, ініціали, вчений ступінь, звання)

_____
(підпис)